

DOKUMENTACE

ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR TĚLOVÉHO DESIGNU

BODY DESIGN STUDIO

NEWKUS – BÁRA A SÁRA

NEWKUS – BARA AND SARA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DIPLOMA THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

BcA. BARBORA SMÉKALOVÁ

doc. Mgr.A. LENKA KLODOVÁ, Ph.D.

BRNO 2021

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala své kolegyni Saře Wollasch a našim partnerům Pavlu Schreierovi a Dominiku Pavlíkovi za všechno dobré i zlé. Bez nich by tato práce nemohla nikdy vzniknout. Velký dík patří i doc. Mgr.A. Lence Klodové, Ph.D. a MgA. Karolíně Kohoutkové za neutuchající inspiraci, empatii a podporu.

OBSAH:

TEXTOVÁ ČÁST

s. 6 – 19

NEWkus – Bára a Sára

Žít s námi, ne vedle nás

Úvod	6
Projekt	7
1) NEWkus při koruně	7
a) Rande	8
b) Dálkové ovládání	9
c) Partneři NEWkusu	13
d) Partneři vrací úder	15
2) Dny NEWkusu	17

OBRAZOVÁ ČÁST

s. 19 – 22

TEXTOVÁ ČÁST

NEWkus – Bára a Sára

Žít s námi, ne vedle nás

Úvod

Autorská dvojice nesoucí název NEWkus je založena na mnohaletém přátelství, společných názorech, smyslu pro humor a shodě na způsobu práce Sary Wollasch a mé maličkosti. Podobně, jako např. Rafani, vnímáme NEWkus jako jednotu s kolektivním přístupem, ve které neexistuje definice či vymezení hranice autorství díla jako autorství jednotlivých členů skupiny.¹ Naše společná tvorba je námi definována jako tvorba NEWkusná.

Pohybujeme se převážně na poli akčního umění, tvoříme performance ve veřejném prostoru i v rámci uměleckých festivalů a výstav. Občas ovšem vybočíme z těchto formátů a věnujeme se také práci v jiných médiích, jako např. video, fotografie, nebo mail-art. Skupina vznikla v roce 2016 a od té doby vytvořila více než čtyři desítky akcí.

Prvotním impulzem ke společné akci se stal náš sdílený nesouhlas s událostmi na poli české politiky. Po dlouhé diskusi na toto téma jsme dospěly k závěru, že této situaci potřebujeme aktivně a veřejně vzdorovat. Vznikla tak impulsivní aktivistická akce s názvem *Kanál demokracie* v kašně na Moravském náměstí v Brně, která situaci kritizovala.

Postupem času jsme se se Sarou oficiálně prohlásily za skupinu NEWkus. Frekvence aktivit se začínala nahušťovat a z původní potřeby vzdoru se stala potřeba veřejného projevu formou, jakou ji praktikujeme doposud. Okruh témat, na která reagujeme, komentujeme je, nebo s nimi prostě jen neutrálně pracujeme, se stále rozšiřuje. Postupně se tak od české a světové politické scény dostáváme k tématům jako je např. sociální, osobní a tělesná politika.

¹ Rafani [online]. [2006-2020] [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <http://rafani.blogspot.com/>

Podobně, jako např. v díle Jiřího Surůvky², i v naší práci zůstává zachován specifický smysl pro humor i osobitý rukopis. Pracujeme s nadsázkou a vědomím své feminity, věku i dalšího socio-kulturního zařazení.

Veškerá naše činnost zůstává osobní, pracujeme jediné s tím, co se nás přímo či nepřímo dotýká. Realizace zůstávají postaveny na mnoha hodinách diskusí mezi námi na témata, které do svých akcí dále reflektujeme. Ve způsobu tvorby je tedy pro nás důležitý pohled na danou problematiku z úhlu pohledu obou z nás. Dalo by se říci, že NEWkusná díla se formují na základě dospívání osobností jejich autorek.

Naše dvojice tedy měla možnost se vyvíjet a získávat mnoho zkušeností. Načerpané zkušenosti pak aplikuje při tvorbě nových prací, díla na sebe často nahodile navazují. Neustále rozšiřujeme pole svých aktivit i působnosti, přesto zůstáváme aktuální. Žádná z performance NEWkusu se doposud nikdy neopakovala³. Jako autorky jsme přesvědčeny, že každá naše akce musí být zachována jakožto unikát patřící do konkrétního časoprostoru, ve kterém byla vytvořena.

Projekt

1) NEWkus při koruně

Závěrečná práce, kterou jsme se rozhodly realizovat jako skupina, je současná v době restrikcí, zákazů a omezení v rámci koronavirové pandemie. Tato situace nás uzavřela v omezeném prostoru, znemožnila setkávání se s blízkými, zakázala nakupovat, chodit do restaurací, na společenské akce a přinutila nás si z domova vybudovat kancelář a školní lavici. NEWkus byl postaven do složité situace, kdy se nemohl fyzicky setkávat, a tedy bylo nade vše složité společně tvořit. Nakonec se z domova stal i ateliér, pódium a v jistém smyslu i veřejný prostor.

Práce, kterou představujeme na půdě FaVU jako bakalářskou a magisterskou, se dá vnímat jako dlouhodobý proces vyrovnávání se se situací, přetváření vnímání nepříjemné nutnosti zůstat doma jako ve vězení v něco samozřejmého a chtěného. Tento proces má několik fází, které se dají

² Jiří Surůvka. *Artlist - databáze současného umění* [online]. Praha: Centrum pro současné umění Praha, ©2006–2020 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/jiri-suruvka-1171/>

³ S jedinou výjimkou, kterou se stala akce Spartakiáda na lodi Avo(i)d, kdy bylo publikum natolik nadšené, že nás přinutilo akci bezprostředně po jejím skončení zopakovat pro několik nově příchozích.

vnímat jako jednotlivé a do jisté míry samostatné akce, které na sebe ovšem navazují, doplňují se a společně vrcholí několikadenní outdoorovou prezentací formou festivalu. Celý proces bude v rámci této písemné práce chronologicky objasněn:

a) Rande

Po téměř půlročním odloučení jsme se se Sarou rozhodly pro společné setkání. Potřeba znovushledání se s druhou polovinou těla NEWkusu bylo nezbytné, esenciální. Ve chvíli, kdy mi došlo, že se mám se Sarou sejít, připadala jsem si stejně nadšená, jako bych měla jít na první rande. Proto jsme se shodly, že celou cestu takto pojmem: jako pouť ku prvnímu rande s druhou půlí NEWkusu.

3. března 2021, kdy jsme se plánovaly setkat na hranici okresů, která nás od sebe dělila, bylo však možno legálně se pohybovat jen v rámci okresu, pro pěší pouze v rámci obce. A protože jsme chtěly, aby se moment našeho setkání stal skutečně spirituálním, zaslouženým a abychom demonstrovaly samy na sobě, jak problematickým se najednou tento záměr stal, trvaly jsme na tom, že si cestu k sobě najdeme pěšky. Nechaly jsme tedy internet změřit délku trasy z našeho domova až na hranici našich okresů. Činila 20 km. Vyrazily jsme každá z vlastní cely, upravené, v nejlepším oblečení, a zmíněnou dálku jsme ušly legálně v rámci obce, ve které jsme se každá nacházely (Sara v rámci Opavy, já v Rudné pod Pradědem). Místo konečného shledání s imaginární druhou, jsme každá zvlášť označily a rovnou se spolu na něm i vyfotily. Trasy byly měřeny a zaznamenány pomocí aplikace.

Ačkoliv jsme dohromady urazily pouhých 40 km, věřím, že tento akt je možno srovnat s legendární performance dvojice Mariny Abramovič + Ulay *The Great Wall Walk* (1988)⁴. A i když jejich dohromady více než 21 000 km dlouhá cesta vedla k rozpadu jejich spolupráce, šlo také o velice silné, zasloužené a spirituální setkání vedoucí (dle mého názoru) k usmíření, a tedy i klidnému oduševnělému rozdělení této dvojice, která se nesmazatelně zapsala do dějin umění.

V prostoru dané obce, po které jsme se pohybovaly, není nezajímavé sledovat, jak nepoměrně rozdílné podmínky v rámci jediného nařízení vlády nám se Sarou byly ustanoveny. Zatím co Sara se prošla po městě mnoha místy, z nichž se nemusela na žádné v rámci stanovených 20 km vracet,

⁴ Marina Abramović. *The Great Wall Walk*. 1988/2008. *MoMA* [online]. New York: The Museum of Modern Art, © 2021 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.moma.org/audio/playlist/243/3125>

já musela chodit tam a zpět, převážně po jediné silnici v obci. Ve městě nikomu nepřipadne zvláštní slečna v minisukni s výrazným líčením, kdežto v malé vsi v podhůří Jeseníků, navíc za situace, kdy dotyčná projde kolem každého domu aspoň šestkrát v ten samý den, to už je jiná pohádka.⁵ V tomto ohledu lze akt přirovnat k práci Tomáše Rullera s názvem *INCOGNITO IN COGNITO* z roku 2013, vytvořené u příležitosti Bienále v Benátkách⁶. Ruller na sebe pomocí kostýmů bral různé identity jako např. umělec, arab, žid, nebo turista – některé by se daly prohlásit za jemu vlastní, jiné nikoliv. My jsme v této práci sice zůstaly samy sebou, stejně jako Ruller jsme však mohly, narážet na předsudky spojené s charakterem oděvu a poznávat místo a její obyvatele z jiných pozic, vidět je jinýma očima, než obvykle (já např. po vesnici obvykle nechodím takto vystrojena a pohledy místních směrem ke mně tomu odpovídaly).

b) Dálkové ovládání

Od chvíle našeho prvního imaginárního setkání jsme pomyslně přítomny v prostoru svého uměleckého protějšku. Ovlivňujeme si vzájemně životy i když tu zrovna fyzicky nejsme. Tento vliv je neviditelný, utajovaný. Každá z nás proniká do domácnosti té druhé, a tedy neovlivňuje nás samotné, ale také její ostatní členy – přitele a psy – Dominika s Pavlem a Karla s Luckym.

Podobně jako skupina Kwiekulik již v 70. letech minulého století komentovala neúnosnou společensko-politickou situaci skrze aktivitu spojenou s rodinou a vlastním domácím prostředím v sérii fotoperformance *Aktivita s Dobromieszlem*⁷, tak i my se obracíme na své blízké a zůstáváme z donucení se svými aktivitami doma, kde (bezmála) jediné můžeme volně tvořit své umění.

⁵ Zde není na škodu zmínit, že skupina svůj prostor volného pohybu v časech koronavirové krize zkoumala již dříve. V rámci on-line výstavy ateliéru tělového designu byla vytvořena série fotografií sledujících chléb v prostorech, kde každá z nás přebývá. Jak je na sérii patrné, Sara je uzavřena v malinkém bytě nedaleko centra města, zatímco já zůstávám ve velkém domě s rozlehlým pozemkem. Při naší cestě po obci se tedy karta obrací. Výstavu je možno shlédnout online na: Část I. : LÁMÁNÍ CHLEBA. ATD [online]. 2020 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <http://www.telovydesign.cz/vystava.php?id=45>

⁶ INCOGNITO - IN COGNITO. ROMAS RULLER [online]. [2013] [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: https://www.ruller.cz/venice_13.html

⁷ PERSONS PROJECTS. KwieKulik – *Portfolio of selected works (1971-1987)* [online]. s. 7 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.personsprojects.com/file/uploads/PDF/kwiekulik-portfolio.pdf>

Tak, jako Yoko Ono v knize *Grappefruit*⁸, nebo Jiří Kolář v *Návodu k upotřebení*⁹ z poloviny 60. let minulého století, i my vytváříme psanou formu instruktáže. Na rozdíl od jejich krásných knih, naše návody jsou určeny k upotřebení konkrétní osoby.

Píšeme si harmonogram týdne. Naši blízcí o tomto aktu nejsou obeznámeni, přestože jsou do něj zahrnuti. Něčím, čeho se můžeme v sepisování programu pro tu druhou chytit, je dokument, ve kterém se vzájemně obeznamujeme o našich rutinách, fungování domácnosti i našich blízkých, které by akce mohla ovlivnit. Těchto se můžeme držet, nebo je záměrně upravovat, měnit či úplně zakázat. Neřídíme se ovšem jen tímto dokumentem, ale také vlastním instinktem pramenícím z přátelství.¹⁰ Vzájemně si zakazujeme a přikazujeme to, o čem jsme přesvědčeny, že je pro tu druhou, jak ji známe, nejlepší. Vzájemně se vědomě i nevědomě dostáváme do nezvyklých momentů a ovládáme svět nejen NEWkusu ale i ten kolem něj.

Takto se naše domácnost viditelně proměňuje podobně, jako se proměňovala Tomáši Svobodovi, když si v rámci díla *Reklama v domácnosti* z roku 2005 vyzdobil byt logy, plakáty a jinými reklamními předměty.¹¹ Jediným rozdílem mezi těmito akcemi se stává obměna reklamy na produkty korporátů za reklamu na každou jednu z nás jako produkt nařízení (na základě přání) té druhé.

Hravým způsobem se vypořádáváme i s médiem ve smyslu autorství. Je totiž nejasné, která z nás má větší podíl autorství na tom, co se v každé z našich domácností děje. Scénář sice tvoří jedna, nevyhnutelně však ponechává prostor pro spoluautorství té druhé, a dokonce i všem v jejím okolí, ať už je scénář sebekonkrétnější.

⁸ ONO, Yoko. *Grappefruit: A book of instructions + drawings by Yoko Ono*. New York: Simon & Schuster, 2000

⁹ KOLÁŘ, J. *Návod k upotřebení (1965)*. Most: Dialog, 1969

¹⁰ Mimo jiné jsme necelého půl roku zpět nečekaně strávily společných 10 dní v domě v Rudné pod Pradědem spolu s mým přítelem a psem. Tato situace vznikla úžasnou shodou náhod: když k nám Sara přijela kvůli konzultaci své klauzury zabývající se estetikou naší skupiny a její následnou demonstrací skrze performance, zjistili jsme pozitivitu jejího přítele Dominika na SARS-COV2. Sara tedy zůstala v karanténě u nás a aby toho nebylo málo, pomáhala jsem jí s klauzурou s tím, že pár dní na to měla proběhnout má závěrečná teoretická zkouška. Tato situace se stala o to vypjatější, když jsme zjistily, na jak rozdílné prostředí jsme obě zvyklé. Z této vypjaté situace jsme obě vyšly s mnohem hlubším poznáním sebe navzájem, než kdy dřív.

¹¹ *Reklama v domácnosti*. *Artlist - databáze současného umění* [online]. Praha: Centrum pro současné umění Praha, ©2006–2020 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/dila/reklama-v-domacnosti-3532/>

Každý den se na společném online úložišti objeví nový detailní program pro každou z nás, který musíme přijmout za vlastní a striktně se jej držet bez ohledu na okolní vlivy. Sara tak pro mě denně vytváří nový wordový dokument, já doplňuji nový sloupec do její tabulky.

Samotný akt stejně jako použitý jazyk a frekvence změn je inspirována vládními nařízeními a vyhláškami, které se na nás v dané době tak neúprosně ze všech stran hrnou. Snad jen vtipným detailem už se stala kombinace oficiálního suchého jazyka s osobitým stylem projevu členek skupiny a krátkým časem na sestavení plánu, ze které vzešel pozoruhodný paskvil plný překlepů, hrubek a nejasných formulací, se kterým jsme se musely obě vypořádat.

První dny proběhly tak, jak jsme obě očekávaly. Zatímco Sara mi vytvořila příjemné wellness zahrnující masáže obličeje a všeobecnou péči o tělesnou schránku, meditaci, čas na zahradě a oproštění se od zbylých členů domácnosti, ona sama se musela dle mých nařízení stát viditelně milující romantickou přítelkyní, uklízečkou a hospodyňkou, která chodí spát před půlnocí.

Samozřejmě, každá domácnost funguje malinko jinak, každý její člen je nositelem jiné výrazné osobnosti. Velice zjednodušeně a nekorektně řečeno, zatímco Saru vnímám jako výstřední umělkyni se sklony k chaosu, Sara je zase přesvědčena, že já se snažím být pečující ženou hospodyní, která má na svém žebříčku hodnot všechny, které má ráda, výše, než sebe samu, což často znamená potlačování vlastních potřeb, které ve vypjatých situacích často vede k téměř nekontrolovatelné slovní agresivitě. Proto jsem díky Sařinému programu pro mě zažila, jaké to je na chvíli zapomenout na vše kolem sebe a myslet jen na vlastní duševní klid. Naopak Sara každý den pečující o domácnost a Dominika, umývajíc nádobí (dle detailního návodu, který jsem jí poskytla) a věšící prádlo (dle příkladu Dominika, který má tuto činnost v jejich domácnosti na starost) se tváří o to beznadějněji, když z úst a činů partnera zjišťuje, že vše, co dělá, je špatně a k navíc má po půlnoci zakázány všechny tabákové výrobky.

Narážíme také na hlubší poznávání sebe samotných i našich mužských protějšků. Sara s vědomím jistého druhu násilí na její osobě formou nařízení a zákazů (ačkoli si jej sama dobrovolně vybrala), má s plněním zadání velký problém, a to i co se týče těch, které byly určeny pro odpočinek, zábavu, či jiné příjemné aktivity. Já naopak denní program ocenila, neboť mi nastolil jakýsi řád a zároveň sliboval, že všechny v něm uvedené aktivity je možno stihnout i s odpočinkem. Zatímco Sařina polovička Dominik nejevila známky povšimnutí si těchto změn,

můj drahý Pavel změnu zaregistroval okamžitě, po jisté době se od ní však oprostil a prostě si jí přestal všímat...

Po několika dnech se náš přístup změnil. Naše úkoly byly stále postaveny na rysech našich osobností a charakteru vztahů, ve kterých hrajeme určité role, proměnila se však intenzita jednotlivých úkolů, a dny se staly tematičtějšími a kreativnějšími. V průběhu procesu bylo možné pozorovat nejen reakce našich partnerů na naše chování, ale i našich programů na sebe navzájem. Naše programy se totiž vzájemně nabádaly k větší nápaditosti a potrhlosti.

Mezinárodní den žen se tak v naší domácnosti zvrhl v servírování oběda tak, abych seděla nejvýše ze všech podobně, jako ve starověkém Egyptě fungovalo hierarchické zobrazování. Sara zase věnovala příteli kytku a blahopřála všem mužům ve svém okolí.

Jiné dny se u mě nesly zase např. v duchu kombinace bohémského stylu života s patetickou duší romantika, tedy jsem celý den pila alkohol, jedla nejlevnější potraviny, tvořila umělecká díla a hovořila pateticko-poeticky, což Pavel definoval jako mluvu mistra Yody... Sara zase trpěla den zenového klidu a multifunkčnosti, kdy vybírala s Dominikem semínka z veganského pokrmu pro pozdější sadbu, vytírala podlahu svou bílou košilí (kterou měla na sobě) a po celém bytě stavěla mohyly z předmětů denní potřeby...

Princip práce s prostorem domácnosti vlastně v našem případě funguje podobně, jako v sérii fotografií a videí Michaely Thelerové z roku 2010 *Až se vrátíš domů z práce, bude krásně uklizeno...*¹² Thelerová se zabývá domácími pracemi v rámci partnerského soužití a s lehkou ironií je transformuje. Fascinují ji jevy a úkazy, které často procházejí našimi domácnostmi nepozorovány. Zároveň se její práce věnuje i genderovým předsudkům v naší společnosti zažitým. My tyto jevy využíváme a transformujeme také, jen na ně klademe větší důraz. Hranice normality nezůstává tak jemná a elegantní, z naší intervence tyto situace vycházejí mnohem absurdněji, než v jejím případě.

Linii zažitých rolí ženy v rámci domácnosti se také věnujeme podobně jako Thelerová. Já osobně mám předobraz ženy v domácnosti natolik vrytý pod kůži, že je pro mě velice obtížné se z něj vymanit a tento můj postoj je také do značné míry citelný v mé intervenci do Sařiny domácnosti. V tomto ohledu jsou má partnerka s její polovičkou absolutním opakem.

¹² www.thelerovala.cz [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <http://www.thelerovala.cz/>

Z celého týdne vznikala utajená dokumentace v různých formách, jako např. selfie, videa, audionahrávky rozhovorů, zápisky, myšlenkové mapy.

c) Partneři NEWkusu

Tento týden byl náročný nejen pro nás, jednalo se také o určitou psychickou zátěž pro naše partnery. Tito byli nevyhnutelně a po dobu, než sami uhodli, co se děje (v druhé půli týdne), nevědomými a poté už i vědomými spoluautory situací, ve kterých jsme se ocitali. Proto jsme se rozhodly, že toto zapojení partnerů zdůrazníme, zahrneme je do celého procesu také z jejich strany vědomě a dobrovolně. Zahrneme je do těla NEWkusu jako v dané situaci jeho nepostradatelnou součást.

Pro tento akt jsme zvolily předobraz NEWkusem dříve realizované performance. Jedná se o akci *Sen*, která vznikla v začátcích pandemie v roce 2020 na Festivalu nahých forem 6. Tato byla totiž vyhodnocena jako pro NEWkus nejtypičtější.¹³

Své kluky jsme postavily do role našich uměleckých partnerek, své příbytky do role prostředí určeného pro veřejnou performance, a v konečném důsledku, naše psy do role nejzábavnější a nejskutečnější kulisy na scéně. K prostoru přistupujeme podobně, jako Pawel Althamer v projektu *The Exhibition* z roku 1991, když prostor galerie proměnil v byt, kterým galerie dříve bývala.¹⁴ My pouze převracíme postup práce – v situaci, kdy je to nutné, z bytu tvoříme galerii, nebo přesněji prostor určený nikoliv k bydlení, ale k realizaci uměleckého aktu.

Záměrem našeho projektu nebylo vytvořit reprízu dříve realizovaného projektu, ale spíše vyrovnat se s nepřítomností umělecké partnerky a zároveň tak také zahrnout milovanou osobu do procesů naší tvorby s očekáváním bližšího pochopení, sblížení a upevnění vztahů. Svým způsobem by se dalo hovořit i o jakési formě re-enactmentu, o historické rekonstrukci za účelem

¹³ K tomuto závěru jsme došly v rámci jedné z prací, ve které se Sara rozhodla porovnávat každou z našich performance dle znaků, které vnímáme jako pro naše uskupení typické. Vznikla tak obsáhlá tabulka a několik grafů, které říkají, jaké znaky jako např. rekvizity, kostýmy, témata nesou naše společné performance nejčastěji, které realizované performance jsou pro nás nejtypičtější atp.

¹⁴ Paweł Althamer. *Culture.pl* [online]. © 2021 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://culture.pl/en/artist/pawel-althamer>

vzdělání, která se překrývá také s formou jakési (rodinné) atrakce za účelem zábavy a příjemného trávení volného času.

Volba prostoru opětovně odráží situaci, ve které se nacházíme. Naše domovy se v této době izolace od hmatatelného vnějšího světa fluidně proměňuje v cokoliv, co je potřeba, co se dříve nacházelo právě venku, současně již v téměř neznámé divočině prosté člověka. Takto byly tedy realizovány dvě nové a unikátní performance ve dvou domácnostech, ve stejný čas a na základě stejné předlohy.

Pavel s Dominikem měli k dispozici totéž, co my samy před původní realizací. Oba dostali instrukce, nervózně se vyptávali, jak se mají tvářit a strachovali se, aby nebyli trapní. Oba tímto rituálem prošli úspěšně a troufám si říct, i se ctí, a to i přesto, že se oba třpytili od hlavy k patě.

V procesu performance a jejího provedení však bylo z kluků velice citelné ba i viditelné vědomí kamery, na kterou byl pořizován záznam. Toto vědomí mohlo hrát velkou roli v tom, jak celá akce nakonec na záběrech vypadá. Permanentní dokumentování totiž ubírá na pravdivosti činů participantů – vědomí o přítomnosti kamery „proměňuje bezpříznakové jednání v „herecký výkon.““¹⁵ Tohoto faktu jsme si jistě vědomy, přesto jsme přesvědčeny, že rozhodnutí pořízení záznamu nebylo nikterak špatným, neboť jednak vnímáme nutnost dokumentace této konkrétní akce formou videozáznamu jako výstup určený pro pozdější prezentaci, jednak také jako zpětnou vazbu pro nás a v první řadě pro naše partnery. Zároveň oko kamery je něčím, co pro nás představuje oko virtuálního diváka, přičemž divák je tím, kdo dává celému uměleckému dílu smysl.

Poté, co byly kamery vypnuty, započala performance další, dle mého názoru mnohem hlubší a z osobního pohledu zajímavější a výmluvnější, než ta zjevná a zřetelná jak pro kluky samotné, tak pro potenciálního diváka.¹⁶

Vezměme v úvahu, že oba naši partneři nemají v oblibě třpytky a za běžných okolností by nic podobného neuskutečnili. Dominik, který je zároveň také milovníkem čistého prostředí, polepil celý gauč kusy lepkavého papíru z válečku k odstraňování chlupů a jiných nečistot. Na takto

¹⁵ ZÁLEŠÁK, Jan. *Umění spolupráce*. Praha: Brno: Akademie výtvarných umění v Praze, Masarykova univerzita, 2011, s. 227.

¹⁶ Podobným způsobem se dá uvažovat i o samotné přípravě na akci, přesto bych raději vyzdvihla, co se dělo poté.

upravenou sedačku si posléze lehl a se Sarou odmítal komunikovat. Na druhé straně Pavel, který do sebe poctivě ke konci akce dle scénáře nalil litr piva ve velmi krátkém časovém rozmezí, se nadšeně rozpovídal o tom, jak se cítí a jak se v průběhu performance měnil jeho názor na celou akci k lepšímu. Popisoval fragmenty myšlenek, které při realizaci cítil a které byly přítomny také v původním záměru.

d) Partneři vrací úder

Tímto radikálním způsobem se tedy naši partneři blíže obeznámili se způsobem naší práce, jejím prožíváním a tématy. Situaci jsme však se Sarou stále necítily jako uzavřenou a dokončenou, chyběl poslední článek skládačky. Čím dál silněji jsme cítily, že je každá z nás součástí vztahu a zároveň i těla NEWkusu. A protože NEWkus zahrnuje do své práce i zmíněné vztahy, měli by se naši partneři stát také pomyslně rovnocennými součástmi NEWkusu, nikoliv někým pasivním a využívaným, ale i vědomě a záměrně aktivním a využívajícím.

Proto jsme požádaly Dominika s Pavlem, aby pro nás vytvořili úplně nový scénář, který dle jejich pokynů zrealizujeme. Konečně bylo možné volně se pohybovat po republice, mohli jsme se reálně sejít. Propojit nyní již obě, resp. všechny čtyři potažmo šest článků NEWkusu (Sara a já, Dominik a Pavel, Karel a Lucky) v jediném časoprostoru. Dominikovým a Pavlovým úkolem bylo naplánovat čas, místo i scénář akce, rozdělit role a zvolit make-up i oděvy. To se podařilo a my se Sarou a naším dokumentaristou, DJem a psy vyrazili ve vybraných kostýmech s make-upem drag queens do břidlicového lomu Šifry vytvořit pomník pro své partnery v podobě pseudo-land-art pomníku – několikametrového kosočtverce z místních zdrojů. Tento akt měl být zároveň inspirován legendárním videem Žena je láska – Ženy mužům¹⁷ a na konci náročné stavby jsme měly také v popisu přijít za svými partnery složit jim omluvu za vše, co s námi během „korony“ museli prožít.

Celou akci zpestřila také má drobná intervence spočívající v připravené svačině skládající se z teplých nápojů, ovoce, zeleniny a sladkých i slaných převážně domácích studených jídel. Celému znovushledání tak byl dodán efekt domáckosti nebo průměrné české rodinné dovolené. Zároveň

¹⁷ TRAGEDI TV. Žena je láska - Ženy mužům. *YouTube video* [online]. 2020 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_HoK0rkDAUk&t=13s&ab_channel=TragediTv

jsme měly se Sarou možnost v průběhu stavby toto občerstvení využít jako drobného prvku pro dotvoření situace i mírného vykojení z původního konceptu (např. banány).

Intervence v podobě přípravy jídla jistě ve světě umění není ničím ojedinělým, často se s jídlem pracuje jako s klíčovým prvkem, který od pradávna sbližoval jedince i celé kultury. Takto pracuje např. Rirkrit Tiravanija.¹⁸

Jak bylo již naznačeno, tuto performance dokumentoval jakožto videozáznam a fotografie Pavel, zatímco Dominik DJ se stal tichým pozorovatelem.

Vynucenou omluvou v malebném prostření nefunkčního lomu jsme tedy uzavřely kruh našich domácích akcí v izolaci. Celá série se pokoušela nastolit dostatek prostoru pro „modální imaginaci“ („modal imagination“), jak o ní hovoří Adriana Piper, tedy pro schopnosti rozšiřovat vlastní koncepci reality na základě přítomnosti a konkrétní zkušenosti s dalším člověkem. Jde tedy o závislost situace na otevřenosti a empatii všech účastníků.¹⁹ Série testovala osobnostní kvality, přístup, reakce každého z nás, nastolovala výzvy a ty vedly k lepšímu poznání a pochopení každého z nás na mnoha úrovních. To jak v tom špatném, ale převážně v tom dobrém slova smyslu.

Tímto se dostávám k úvaze a srovnání s prací Šedé, která jí vynesla Cenu Jindřicha Chalupeckého v roce 2005. V projektu *Je to jedno*²⁰ autorka spolupracuje s blízkou osobou (konkrétně s babičkou) aby jí dodala chuť do života a dovedla tak vztah mezi nimi ke sblížení a porozumění. V našem případě je podobně jako u výše uvedeného projektu cílem intervence mimo jiné nalézt cestu z apatie (u nás konkrétně z apatie nás čtyř způsobené nutností zůstat stále na jednom místě společně se stále stejnou osobou). V obou případech bylo těchto cílů dosaženo. Zároveň uznáváme jistou míru spoluautorství i osobám do projektu zahrnutých.

¹⁸ Rirkrit Tiravanija. *Artnet* [online]. Artnet Worldwide Corporation, ©2021 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <http://www.artnet.com/artists/rirkrit-tiravanija/>

¹⁹ M. S. PIPER, Adrian. Impartiality, Compassion, and Modal Imagination. *Ethics* [online]. 1991, **101**(4), 726-757 [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://philpapers.org/archive/PIPICA.pdf>. doi:10.1086/293341

²⁰ Kateřina Šedá [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.katerinaseda.cz/>

2) Dny NEWkusu

Přicházíme s tím, že domácí prostor se nyní díky/kvůli pandemii nejpřirozenějším místem pro jakoukoliv aktivitu. Jsme s ním sžití a zvyklí s ním kooperovat i manipulovat dle vlastní potřeby. S vidinou světla na konci tunelu v podobě návratu do běžného života, jak jsme ho znali dříve, vytváříme přenosný multifunkční domácí prostor jako oslího můstku pro přechod ze života v izolaci do života ve vnějším sdíleném prostoru a zároveň jakéhosi mementa.

Protože už jsme si do takové míry navykly na vlastní prostor domácího charakteru, neumíme si ani představit fungování v prostoru jiném – otevřeném – cizím – nebezpečném. Počáteční nutnost zůstat uzavřeni na jednom místě jako ve vězení se překlenuje v nalézání nových úhlů pohledu. Chceme ve vlastním prostoru nejen přebývat, ale žít, vzdělávat se, tvořit, performovat. Chceme být viděny pouze v rámci toho, co je nám samotným příjemné a díky situaci již i přirozené. Chceme v takovém prostoru moci být, tvořit, performovat bez pocitu cizosti a nebezpečí. Transformovat tak nejen náš subjektivní a intimní prostor pro sebe, ale i pro komunikaci s divákem a jemně prolínat vztahové linie diváka, umělkyně a nově nastolené normality.

Prostor, který vytváříme však není skutečným pokojíkem v pravém slova smyslu. Jedná se o průsvitnou konstrukci formátu většího paravánu, který je možno volně přeskládat a prostor tak dle libosti rychle a efektivně modifikovat. V tomto prostoru je současně umístěn nábytek a dekorace, které jsou jednak funkční a jednak také dodávají prostoru požadovanou atmosféru. Na průsvitné stěny je možné zavěsit plátno a změnit tak objekt v domácí letní kino, stejně tak umožňuje interakci s divákem-performerem, který je charakterem instalace nepřímo vyzván k jejímu využití pro odpočinek atp.

Tento prostor – objekt je poprvé instalován na dvoře Fakulty výtvarných umění, aby se mohl stát místem a záštitou konání drobného festivalu, v rámci kterého bude představen výše popsáný proces, kterým jsme společně se Sarou, našimi partnery a psy prošli. V prostoru se ve všední dny mezi 15. a 23. červnem odehrají Dny NEWkusu, kde budou probíhat projekce, performance, besedy atd. zahrnující všechny aktéry.

Realizace festivalu či podobné akce v prostoru simulujícím domov se v současném umění také již objevil. Pro příklad se nemusím nikterak vzdalovat od místa první instalace našeho pokojíku. V samotném centru Brna vybudovala Kateřina Šedá v roce 2019 v projektu *6 + kk s publikem*

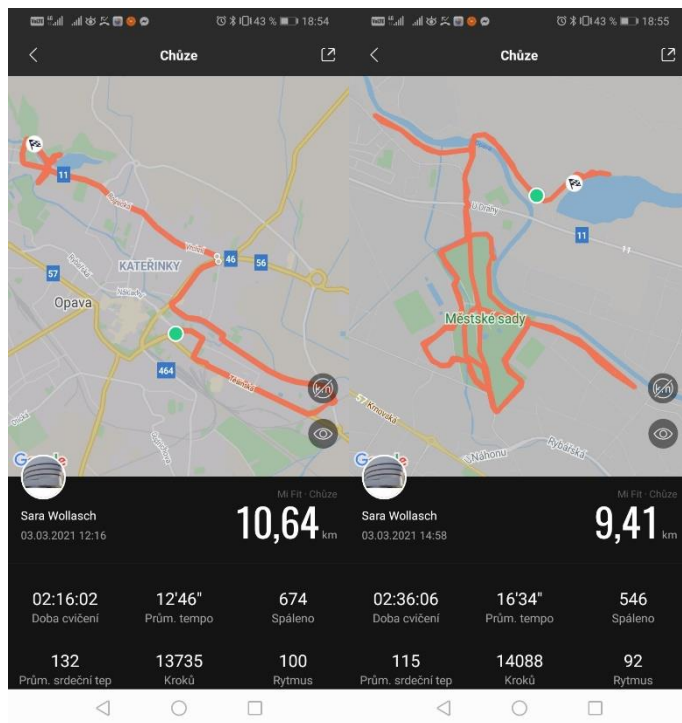
ve spolupráci s festivalem Maraton hudby a v návaznosti na projektech *Bezuličných buskingů* v letech 2017-2018 pro tentýž festival několik otevřených pokojů přímo na ulici, ve kterých hudebníci pořádali své koncerty.²¹

Náš paraván není určen pouze k jednorázovému užití. Je zkonstruován se záměrem opakované instalace v rámci různých příležitostí, kterých se NEWkus v budoucnu chopí. Proto jsem již výše zmiňovala jeho funkci jako mementa, neboť v budoucnu NEWkus tvořící v prostoru vlastní domácnosti může fungovat podobně, jako promítaná fotografie na těle Silvie Milkové v projektu *Memory* z roku 2004.

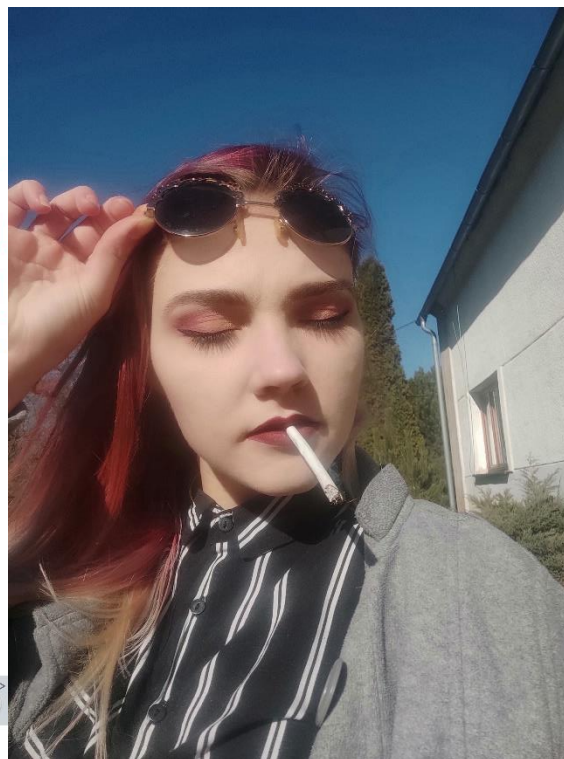
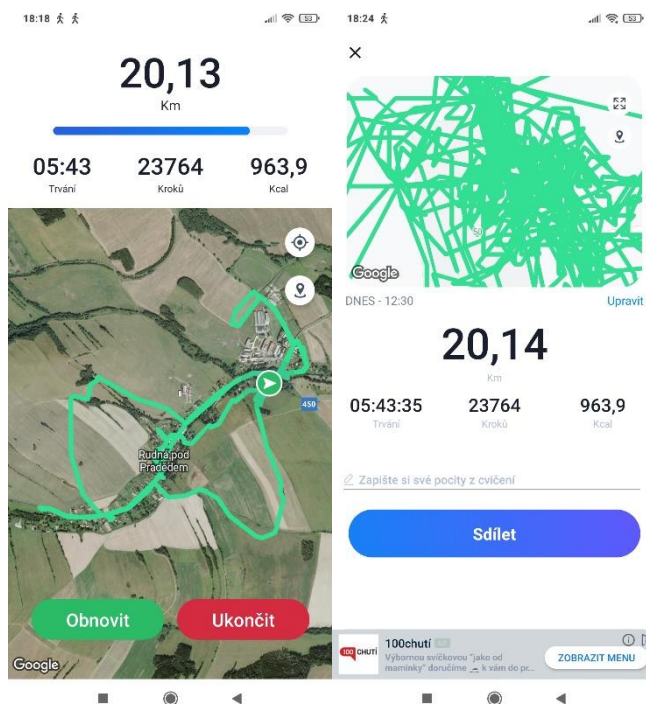
Paraván se tedy může v budoucnu stát pomníkem, instalací, pódium... i jedním z klíčových signifikací naší nyní již šestičlenné skupiny.

²¹ Kateřina Šedá [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.katerinaseda.cz/>

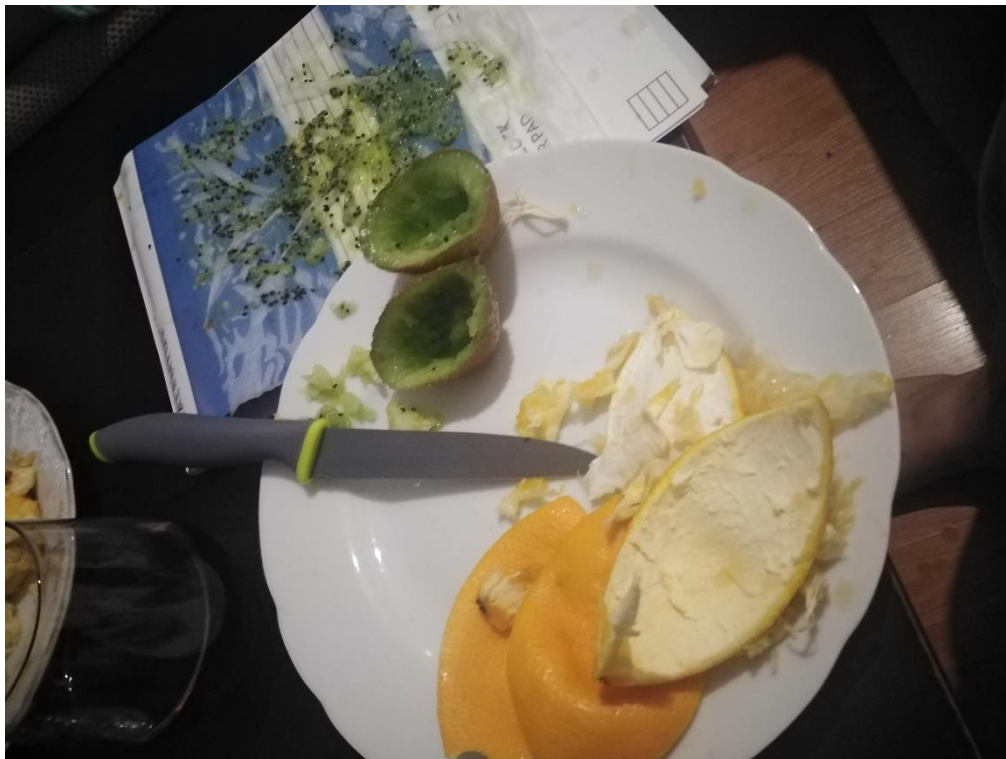
OBRAZOVÁ ČÁST

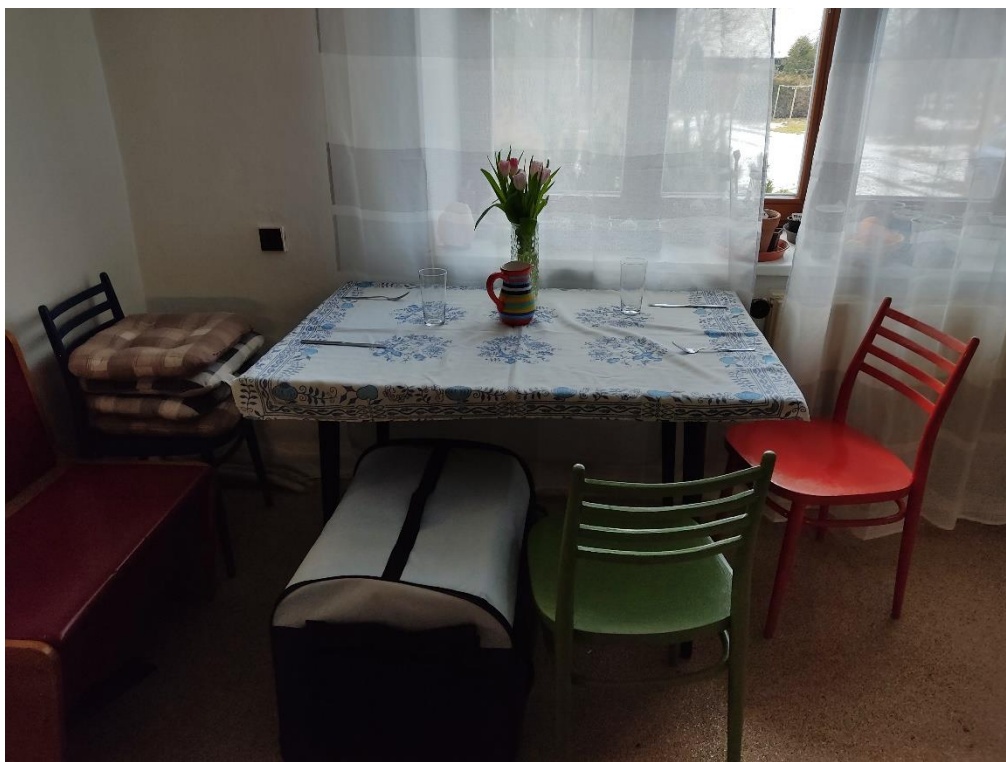
Sařina Pouť, Opava

Má Pouť, Rudná pod Pradědem

Sařin den zenového klidu a multifunkčnosti: Dominikem vybraná semínka pro pozdější sadbu

Náš mezinárodní den žen: pravé místo pro Pavla, vysoký post pro mě

Partneři NEWkusu: Dominik

Partneři NEWkusu: Pavel

Partneři vrací úder: Minuta poté